

άστρο

άστρο, το, ουσ. [<αρχ. ἄστρον], το άστρο. **1.** το αστέρι: «το βράδυ ο ουρανός είναι γεμάτος άστρα». **2.** διακριτικό του βαθμού των αξιωματικών του στρατού, το αστέρι: «όπου να 'ναι θα πάρει και τρίτο άστρο και θα γίνει συνταγματάρχης». Υποκορ. **αστράκι, το** (βλ. λ.). (Ακολουθούν 29 φρ.)·

- *ανέτειλε το άστρο του*, ξεκίνησε λαμπρή σταδιοδρομία: «το άστρο του ανέτειλε στις αρχές της δεκαετίας του ενενήντα και μέχρι τις αρχές του δύο χιλιάδες είχε γίνει μεγάλος και τρανός»·

- *βασίλεψε το άστρο του*, βλ. φρ. *έσβησε το άστρο του*·

- *γυρεύω τον ουρανό με τ' άστρα*, βλ. λ. [ουρανός](#)·

- *δεν έσμιξαν τ' άστρα τους*, (για ζευγάρια) δεν μπόρεσαν να συνταιριάξουν, είχαν διαφορετικούς χαρακτήρες ή ενδιαφέροντα γι' αυτό και δεν αποφάσισαν να κάνουν δεσμό: «ήταν κι οι δυο τους καλά παιδιά και πήρα την απόφαση να γνωρίσω τον έναν με τον άλλον αλλά δεν έγινε τίποτα, γιατί δεν έσμιξαν τ' άστρα τους». Συνών. *δεν τα βρήκαν (α)*·

- *διαβάζει τ' άστρα*, έχει την ικανότητα, τη γνώση να μαντεύει το μέλλον από τη θέση των άστρων στον ουρανό: «κάθε φορά που πρόκειται να ξεκινήσει μια καινούρια δουλειά, πηγαίνει στον τάδε αστρολόγο, γιατί διαβάζει τ' άστρα μ' επιτυχία»·

- *έδυσε τ' άστρο του*, βλ. φρ. *έσβησε τ' άστρο του*·

- *είδα άστρα*, βλ. συνηθέστ. *είδα αστράκια*, λ. *αστράκι*·

- *είδα τον ουρανό με τ' άστρα*, βλ. λ. [ουρανός](#)·

- *έσβησε τ' άστρο του*, **α.** έχασε την αίγλη του, τη δόξα του: «κάποτε κυριαρχούσε στην πολιτική κούιστρα, αλλά βγήκαν νέοι πολιτικοί με νέες ιδέες και προγράμματα κι έσβησε τ' άστρο του». **β.** πέθανε: «έσβησε τ' άστρο του μια χειμωνιάτικη νύχτα»·

- *ζητώ τον ουρανό με τ' άστρα*, βλ. λ. [ουρανός](#)·

- *θέλω τον ουρανό με τ' άστρα*, βλ. λ. [ουρανός](#)·

- *κατεβάζω τον ουρανό με τ' άστρα*, βλ. λ. [ουρανός](#)·

- *κουβεντιάζει με τ' άστρα*, βλ. φρ. *μιλάει με τ' άστρα*·

- *λάμπει τ' άστρο του*, βλ. φρ. *μεσουρανεί τ' άστρο του*·

- *μ' ανέβασε στ' άστρα*, με έκανε ευτυχισμένο: «μόλις μου είπε το ναι, μ' ανέβασε στ' άστρα». (Λαϊκό τραγούδι: *ρίξε στο κορμί μου σπύρτο να πυρποληθώ, αυτή η αγάπη στ' άστρα μ' ανεβάζει*)·

- *μεσουρανεί τ' άστρο του*, βρίσκεται στο απόγειο της αίγλης του, της δόξας του: «δεν μπορεί κανείς ν' αμφισβητήσει την αρχηγία του στο κόμμα, γιατί μεσουρανεί τ' άστρο του || τον καιρό που μεσουρανούσε τ' άστρο του ήταν παντοδύναμος»·

- *μιλάει με τ' άστρα*, βρίσκεται εκτός πραγματικότητας, αεροβατεί: «μην του έχεις και πολύ εμπιστοσύνη, γιατί μιλάει με τ' άστρα ο άνθρωπος!»· βλ. και φρ. *διαβάζει τ' άστρα*·

- *μου ζητάει να κατεβάσω τον ουρανό με τ' άστρα*, βλ. λ. [ουρανός](#)·

- πιστεύει στ' άστρα, πιστεύει πως τα άστρα επηρεάζουν την τύχη, το πεπρωμένο του: «κάθε τόσο συμβουλευεται διάφορους αστρολόγους, γιατί πιστεύει στ' άστρα»·
- πιστεύει στ' άστρο του, πιστεύει πως γενικά όλα στη ζωή του θα γίνουν όπως τα επιδιώκει, πιστεύει πως έχει καλή τύχη, καλό πεπρωμένο: «είναι σίγουρος πως μια μέρα θα γίνει μεγάλος και τρανός, γιατί πιστεύει στ' άστρο του»·
- σαν τ' άστρα τ' ουρανού, πολύ μεγάλο, αμέτρητο πλήθος, πολύ μεγάλη, αμέτρητη ποσότητα: «έχει πολλούς φιλάθλους αυτή η ομάδα; -Σαν τ' άστρα τ' ουρανού || έχει πολλά λεφτά αυτός ο άνθρωπος; -Σαν τ' άστρα τ' ουρανού». Πρβλ. *όσα είναι όλα τ' άστρα τ' ουρανού, τόσους πόνους έχω μέσα στην καρδιά μου, κι όπως τρέχουν τα νερά του ποταμού, έτσι τρέχουν και τα μαύρα δάκρυά μου* (Λαϊκό τραγούδι)·
- τ' άσπρα κατεβάζουν τ' άστρα και γκρεμίζουν κάστρα, βλ. λ. [άσπρα](#)·
- τάζω τ' άστρα τ' ουρανού, βλ. λ. [ουρανός](#)·
- τάζω τον ουρανό με τ' άστρα, βλ. λ. [ουρανός](#)·
- το άστρο της αυγής, ο αυγερινός: «μόλις άρχισε να φωτίζει η μέρα, ξεχωρίσαμε στον ουρανό το άστρο της αυγής»·
- το άστρο της ημέρας, ο ήλιος: «μόλις φώτισε το άστρο της ημέρας, ξεκίνησαν για τη δουλειά»·
- το άστρο της νύχτας, η σελήνη: «τον Γενάρη το άστρο της νύχτας φωτίζει πολύ έντονα τη γη»·
- το άστρο της τραμουντάνας, ο πολικός αστέρας: «καθώς ταξιδεύαμε τη νύχτα, είχαμε για πυξίδα το άστρο της τραμουντάνας»·
- τρεμοσβήνει τ' άστρο του, βρίσκεται στο τέλος της αίγλης, της δόξας του: «κάποτε ήταν μεγάλος και τρανός, αλλά τώρα τρεμοσβήνει τ' άστρο του»·

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας